

Fran Albrecht:

Danse macabre.

Kalist Beda je bil sam med ljudmi.

Tri mesece je poteklo, odkar ga je izbruhnilo življenje iz sebe in vrglo na prod. Sam ni vedel, kako se je vse to pravzaprav dopolnilo. Nekoč zjutraj je vstal kot po navadi, zajtrkoval in se odpravil na ulico. Komaj pa je prestopil par korakov, ko so se mu jela hipoma šibeti kolena, vročina in mráz sta mu izpreletala telo, kot da mu je kdo izpodnesel noge, ga je zavrtelo v polukrogu, da se je opotekel preko ulice. Komaj se mu je še posrečilo, da je s hlastno gesto zgrabil za kandelaber, stoječ kraj ceste, se vzel ob njem kvišku in za trenotek razmotril, kako so v vrto-glavi, smešni zmedenosti zaplesale hiše okrog njega, kako se je ulica dvigala in padala kakor morski valovi, kako so se gnetli ljudje, iztezali roke, kričali in se pozibavali semintja. Sekundo nato pa je začutil rezek in globok sunek v desno stran pljuč, iz hropečih prsi mu je brizgnil curek črne krvi in mu onesnažil obleko. Roke so izpuštile železni drog in počasi se je sesedel na tla. Pol nezavestnega so ga prinesli ljudje v njegovo stanovanje.

In od tedaj je bil Kalist Beda sam. Okna zavešena s črnimi zastori, je živel v večnem mraku, v tisti zagrizeni, zakrknjeni samoti, ki je polna sovraštva do življenja in ljudi in vsega . . . Nihče ga ni posetil: kajti nikogar ni imel in zato nikogar ni maral.

Skozi zaslone oken se je pritihotapilo včasí — tam zunaj na ulici je morda sijalo jarko solnce — v njegovo izbico par dnevnih žarkov, ki so se izprehajali preko stropa in slikali fantastne, groteskne, čudno zveržene svetle lise. Neprestano je Kalist Beda ležech na svoji postelji strmél v tiste blede, bolne madeže na stropu. Spočetka jih je zelo sovražil, preklinjal jih v svojem srcu in jih pošiljal k vragu. Saj so mu pričali o dnevu in svetlobi, ki polje zunaj za temi črno zastrtimi okni, o zdravju in življenju. Polagoma pa se jih je privadil, vdal se je njih neizogibnosti, da so mu postale celo znanke v črni, trpki samoti njegovi; nazadnje pa jih je motril le še z malomarno brezbriznostjo in resignacijo, kot stvari, ki so v nerazdružljivi zvezi z njegovo usodo. Otopelost je legla preko njegovega telesa in duha in vse je šlo z brzimi koraki navzdol.

Nekoč pa se je Kalist Beda kar nenadno prebudil iz svoje otopele brezbriznosti: spomnil se je, da je star šestindvajset let.

In to nevsakdanje odkritje ga je tako ganilo, da so se mu razsolzile oči v spoznanju njegove lastne bede. Nameraval se je obleči, iti takoj na cesto razglasit vsemu občinstvu to presenetljivo vest ter povedat ljudem, da je on — Kalist Beda, bolnik baje po poklicu, drugače brezposeln — star šestindvajset, to se pravi: šele šestindvajset let . . . Toda kakor je bil slaboten in bolan in brez moči, z vodeno prosojnimi lici in velikimi, razžganimi očmi, tak je obležal na postelji, strmel v strop ter se v svojem onemoglem jadu prepiral z življenjem, ki je trepetalo nad njim, vabilo in se obenem rogalo ter ga zasmehovalo:

„Šestindvajset let, prosim — ali je to malenkost? S šestindvajsetimi leti posegajo ljudje v življenje, se borijo in tekmujejo, podlegajo, zmagujejo . . . sploh: vstvarjajo svojo usodo! S šestindvajsetimi leti se ljudje ljubijo, poročajo in plodijo otroke! S šestindvajsetimi leti . . . Kaj pa sem jaz zakrivil, da sem bil sam od vekomaj in sem sam še vedno, ko mi je že šestindvajset let? Zakaj se me izogibljejo ljudje, ali sem kuga in lakota? . . . V življenje bi segel tudi jaz, oj, kako bi burno vzvalovala ta dremotna, zaspansa moja kri v tekmi z množico, v borbi za obstoj . . . In jaz ležim tu in sem tako slaboten, kakor kilav nebogljenec iz predmestja . . . zakaj? Če je pravica pravična, jo imam tudi jaz! Smem ljubiti, oženiti se, ploditi otroke! S šestindvajsetimi leti — ali ne?... Oženil se bom!“

Življenje na stropu je trepetalo in prisluševalo s svojim zlohotnim smehljajem. Semintja so begale svetle lise, vabile in se rogale.

„Živeti, živeti moram!“ je zakričal hipoma z visokim, čistim, obupnim glasom. Celo življenje nad njim je obstalo ob tem gorečem vzkliku in se začudeno pogledovalo med sabo. „Polno tajinstvenih, globokih, skritih krasot je življenje,“ je nadaljeval neslišno v trepetajoči ekstazi. „In najvišja sladkost življenja je živeti . . . Živel bom, seveda! Med svet pojdem, med ljudi, z vsemi brat, vsem prijatelj. Tako lepo lahko miselno bo moje življenje — mirno in svetlo kot solnce, ki polzi preko morja . . . Nič več ne bom rval po svojem življenju, trgal svoje duše in se mučil, kakor se je mučila moja mati — svetnica, kakor se je mučil moj oče — mučenik, dokler se nista oba do smrti izmučila. In mi, njih potomci se pehamo za zvezdami in umiramo... Življenje je lahko miselna, zlobna ženska; udarja nas, če hočemo preko nje vstran, zahrbtno nas davi, če se ji nočemo prilagoditi. A vendar lepa ženska, lepa!“

Lise na stropu so jele probegavati v čudovito brzih kolobarjih; zdelo se je, da skačejo druga preko druge, kakor klovni v cirkusu, se lovijo in pretvarjajo v glupe slike. Smejale so se s tihim zaničevanjem in pridušenim hohotom. „Saj so kakor ljudje; svoje duše imajo . . .“ je pomislil za trenotek Kalist Beda in se dobrovoljno nasmehnil. Kajti dasi je strmel vanje, jih je videl samo s telesnim očesom; s svojo dušo pa je gledal ne v bedasti odsvit in karikaturu življenja — temveč naravnost v življenje samo, v prazčetek in prazizvor vsega. In naprej se je razprezala neslišna pesem njegove duše:

„Ženska, da! Nekega dne sem videl golo žensko ramo — vso prosojno, oblikovano v solnčnih obrisih in demantnem blesku. Jaz, asket, bi klečal pred njo vse ure . . . Ampak bežal sem domov iz osramočenosti pred toliko lepoto. In da sem videl tedaj vse telo — še nikoli nisem videl ženskega telesa razgaljenega, bledega in rožnega, drhtečega in razpaljenega . . . In da bi se zdaj nenadoma vse to zgodilo — zdaj nenadoma.“ —

Kalist Beda je trepetal, čelo se mu je orosilo s potnimi sragami, zapiral je oči, stiskal ustne in je hropeč grabil za svoje upale, blede prsi, kjer je vrelo in kipelo in zastajalo njegovo srce.

„Zdaj umrjem . . . in zdaj — nenadoma se odpro duri . . . široko“ — so se mučile njegove misli. Z brzim, kratkim sunkom se je dvignil v postelji, v krčevitem loku je vzel svojo roko kot za objem, nato pa se je z enako brzim in kratkim sunkom zgrudil avtomatično nazaj.

In v svoji nezavesti je čul, vse natančno in razločno, kako se je razlil preko njega v zvonkem, neskončno nežnem ritmu opojni refren:

„Es war mal ein Ritter, trübselig und stumm,
mit hohlen, schneeweißen Wangen —“

Topel, čudotvoren hlad je zavel preko bolnikovih lic, da je z lahkoto odprl svoje oči, sklonil glavo in začudeno plašen pogledal v mrak.

Vsa soba se je razbleščala v srebrnem plamenu, ki je slepil pogled. Iz te jarke luči pa se je, kakor feniks iz plamena, vsa svetlejša in jasnejša, počasi izmotala postava: visoka in tenka, od vrha do tal tesno odeta v plašč iz violetnega atlasa. Le obraz je sijal prost in nezastrt in le oči so sipale naokrog svojo milino in dobroto, nežnost matere in udano ljubezen mladenke.

„Kdo si . . . ti?“ je z zastajočim, drhtečim glasom vprašal bolnik.

„Jaz sem tvoja žena!“ je odvrnila neznanka in se mu bližala. Zdelo se je, da se ne dotika tal z nogami, marveč da jo nosi ta

čudotvorna luč, ki jo je spočela. Modri plašč ji je zdrknil do prsi, da so se ji razgalila ramena in zasijala v čudežnem soju srebrne polti. Kalist Beda je strmel vanjo in zakričal v bolečini. Nato je zaprl oči, zakrilil z rokami in groza mu je izpreletela vse telo:

„Zdaj umrjem — zdaj umrjem . . .“

In spet je začul skrivnostno pesem, zvenečo preko njega v nežnem, opojnem zanosu:

„Kam aber die Mitternachtsstunde heran,
ein seltsames Singen und Klingen begann,
an die Türe, da hört er es pochen . . .“

Pesem se je prekinila, bolnik je začutil na svojem potnem čelu mehko dlan. Rahlo mu je gladila čelo in lase, obraz in telo, segla mu je v roko.

„Kako da me ne poznaš? Ali me še nisi srečal na svetu? Poglej mi v oči!“

Bolnik je odgovoril z zaprtimi očmi:

„Ne upam si pogledati v tvoje oči. Videl sem te in te poznam. Videl sem te davno kot otrok: to je bila moja mati. In potem . . . kot sedemnajstleten fant sem te videl, ko si se mi nasmehnila sredi ulice . . . Še zdaj se smehljaš v mojem srcu. In potem sem te videl vse dni, vse dni . . . in se nisem upal pogledati v tvoje oči. Zadnjič, pred tremi meseci, pa si stala sredi noči ob črni reki in si jokala . . .“

„Ali veruješ vame?“

„Jaz ne verujem vase.“

„Jaz pa sem tvoja mati in tvoja žena. Tvoja ljubica sem in tvoja mladost. Ali veš, kaj je ljubezen? Jaz sem ljubezen. Tiste ljubim, ki niso bili nikoli ljubljeni. Najgloblja je njih ljubezen. K tistim prihajam, ki ljubijo svetlobo in umirajo v temi, ki ljubijo ljudi in umirajo sami in zapuščeni. Njim se vdajam, ki so bedni zasanjali do najvišjih lepote . . . Ali veruješ vame? Jaz sem ljubezen!“

„Ne poznam ljubezni.“

„Jaz sem ljubezen!“

„Ne, ne, ne . . . Ti nisi resnica, ti si laž. Ti nisi ljubezen, ker ljubezni ni. Ti nisi sama iz sebe, tebe je spočelo le moje hrepenenje . . . Fantom si, vizija bolnikova, halucinacija pred smrtjo, stvor varljive fantazije . . .“

„Poglej mi v oči, o ti ubogi! Odpri oči, podaj mi roko! Zapleši z menoj, v življenje zapleši z menoj! Daj, dvigni se in podaj mi roko!“

„Ne bom se dvignil, nočem odpreti oči! Ne maram tvojega življenja, ki je laž . . . Pojdi proč od mene — ali slišiš, da hočem biti sam, sam!“

„O ti ubogi . . . ti poslednji med ljudmi, ki verujejo vame! Kako so sovražne tvoje besede, kako je globoka tvoja ljubezen . . . Kako ti je duša čista in lepa, polna osramočenosti . . . Na ulico hočeš, v življenje, ki ni življenje, in veš, da se izgubiš v množici, da te poteptajo ljudje, ugrabijo ti dušo, pomendrajo te s konjskimi kopiti . . .“

„Da, na ulico hočem, v življenje. Da se izgubim v množici, teptam ljudi, jim grabim duše in jih pomandram s konjskimi kopiti . . .“

„Živeti hočem! S šestindvajsetimi leti — s šestindvajsetimi leti —“

„S šestindvajsetimi leti so ljudje močni, jaki in zdravi! S šestindvajsetimi leti se ljudje ljubijo, poročajo.“

„Kako si čitala v moji duši? . . . Ne, to nisi ti, to sem jaz sam . . . Oženim se!“

„Jaz sem tvoja nevesta. Poglej v oči svoji nevesti, podaj ji roko, zapleši z njo! Na bregovih življenja je moj dom, na otoku blaženih. Ljubezen in življenje sem jaz in odrešenje vsega. Z menoj je večni pokoj. Jaz sem dopolnenje: spoznanje nedoumnega, smoter nedosegljivega, cilj vseh želja!“

„Ne, to nisi ti, jaz čutim, da je vse le bloden sen . . . Zakaj me mučiš s svojo kruto ljubeznijo! Pusti me živeti! . . . Zapoj mi, da mi bo lažje, ker me je groza tvojih sladkih, vabečih besed!“

„Zapela ti bom, ti žalostni, blede moj ženin!“

In zopet je začutil bolnik, kako mu je zavel krog lic hladnotopel, svež dih in mu prevzel vse telo s čudovito milino. Zdelo se mu je, kakor da počasi zastaja kri v njegovih žilah, kot da hoče zadremati; srce, ki je trepetalo groze in nemira, se mu je upokojilo v sladko pričakovanje nečesa skritega, daljnega, nepoznanega . . . Z zaprtimi očmi je poslušal nežno, sentimentalno melodijo, igrano ob nevidnih strunah, ki mu je za trenotek odela vse srce v blaženstvo in pozabljenje:

. . . da kam seine Liebste geschlichen herein,
im seidenen Wellenschaumkleide . . .

„Zdaj . . . zdaj umrjem . . .“ je zašepetal Kalist Beda z rahlim, šepetajočim glasom.

„Zdaj boš pričel živeti!“ je dejal drug glas, proseč, vdan, vabeč.

„Kdo si ti?“ je vprašal tiho, pritajeno.

„Odpri oči in poglej name!“

Kalist Beda je odprl oči, pogledal navzgor in kri mu je zledenela v žilah, srce mu je zastalo, nevidne roke so ga zgrabile za grlo, za prsi, za noge in ga pričeale daviti, pritiskati, mučiti.

„Že je ugasnilo življenje na stropu ... To je smrt, smrt!...“ se mu raztrgano in hropeče izvilo iz prsi.

„Jaz sem življenje ... ljubezen ... odrešenje ... smoter ...“ je šepetalo odnekod vdano, vabeče.

Z naporom je okrenil bolnik glavo in se s svojimi topimi, osteklenelimi očmi ozrl preko izbe. Soba je bila prazna in črna.

„Kdo si? Kje si? ... Živeti hočem — samo še en dan, eno uro, en hip ... Daj, mi življenja! ... Kje si? ...“ je kričal z divjim, polblaznim glasom, skušal se dvigniti, stezal roke, kakor da hoče objeti zrak in prazno temo in jo prižeti nase, da bi mu dala življenja. Soba pa je bila prazna in črna, težkega molčanja polna.

„Kdo si? Kje si? Živeti ... živeti ... samo trenotek ... Daj mi roko, neznanka, dvigni me! Popelji me s seboj kamorkoli ... verujem vate ... ne morem biti več sam ...“

Besede so se trgale v njegovih prsih, ustna so se mu zapenila s krvjo, oči — velike in blazne — so izstopile iz globokih otlin in so se kakor dvoje blodnih sikajočih plamenov zazrle v temo.

„Ne morem k tebi, ne smem. Stopi s postelje in mi podaj roko. Na kolenih, glej ...“ se je oglasilo zopet iz teme z glasom, nežnim in prosečim.

Kalist Beda je strmel v temo, trepetajoč po vsem telesu in v grozi in strahu so mu podrhtavale ustne polslišne besede:

„Saj te ne vidim nikjer ... Kdo si? Kje si? ... Pokaži se mi za minuto. Primi me za roko, jaz ne morem nikamor. Nič več ... zdaj — zdaj —“

Sunkoma je izgovoril te besede in onemel. S široko razprtimi očmi, zasenčenimi in zameglelimi, je vpiral svoj pogled v sredo sobe. Tam je klečala neznanka; njen violetni plašč se je bil kakor modra zarja razlil okrog nje po tleh. K bolniku je iztezala svoje roke. Na ustnih ji je sijal nasmeh, oči polne prošenj; razgaljena ramena so bleščala kakor rosne lilije v jutranjem solncu.

„Ali me vidiš?“ je vprašala tiho. Bolnik ji je odgovoril z očmi.

Počasi se je dvignila neznanka in obstala sredi sobe. Njene besede so bile tihe in mirne, a polne notranje resničnosti:

„Vse je samo zmota možgan: življenje in smrt, izvor in konec, večnost in čas, prostor in kraj, bolečina in radost, ljubezen in sovraštvo. In usode ni. V življenju so nagoni in nagoni so življenje;

v človeku so nagoni in nagoni so usoda. Edino nagon je resnica in to sem jaz . . . Glej!“

Dvignila je svoje roke in jih razširila. Počasi se ji je razpel široki violetni plašč, ki je ohlapno visel krog njenega telesa. Zašumel je, nato pa je neslišno zdrknil k nogam neznanke. In stala je sredi izbe kakor Venus Anadiomene z razgaljenim telesom. Razbeljene roke so drhteč čakale objema; visoke, blede prsi ji je vzgibavala ljubezni sla; zlati, razpleteni lasje so se bleščali v mavričnih bojah; telo, visoko, prosojno pa se je isknilo v svojem nepremičnem miru, v svojem rožnatem, toplem snegu kakor najvišje razodetje neoskrunjene, čiste lepote.

Kalist Beda je gledal nje razodeto telo in vse na njem se je izpremenilo. Temna rdečica mu je pokrila namah obe lici, ko je zdrknil neznanki plašč k nogam. V očeh se mu je vžgal vlažen in moten blesk, dihal je v kratkih, pretrganih sunkih. Zdelo se mu je, kakor da je v trenutku kdo natrosil žgoče žerjavice čez vse njegovo okostenelo telo. Peklo ga je in žgalo in prav do srca mu je seglo to žgoče čustvo, do srca najbolj. Na vsak način je hotel nekaj izpregovoriti, zakričati ali karkoli — toda niti zvoka ni bilo iz njegovih ust. Le ustna so mu trepetala sama od sebe, gibala so se, kakor da morajo nekaj povedati, a ne morejo. In še isti čas je začutil, kako se je napolnil zrak v razdalji med njo in njim z nekim tajnim, privlačnim; skrit fluid je napolnil ozračje, električen tok se je bil razlil iz magičnega telesa neznanke in segel do telesa bolnikovega, ki se je v krčih vilo na postelji od bolečin.

Bolnik je vzdignil pol telesa in se s komolcem vprl v blazino ter tako v poševni, sključeni legi motril s svojim mumijskim obrazom in s svojimi ljubezni in sovraštva polnimi očmi telo pred seboj. Neznanka se ni ganila. Bila je kakor izklesan umotvor monumentalne krasote. In bolniku se je krčilo telo fizičnih bolečin. Z vsem telesom se je dvignil, še z drugo roko se je vprl v blazino in z očesom ni trenil od nje. In kakor nji, je tudi njemu obkrožil ustna otopel smehljaj brez besed. Tako je slonel nekaj časa, nato pa je oprezno in previdno položil eno nogo na tla . . . tudi drugo. Z rokami se je oprijel za rob postelje, sklonil se pokonci, pogleda pa ni odvrnil od nje. Bolnik je izpustil rob postelje in se popolnoma postavil na noge. Z levo roko si je zasenčil pogled, kakor da hoče bolje razločiti skozi temo, desno pa je vzel pred sabo v polkrog. Prestopil je, napravil je drug korak in tako se je tipaje s krilečo roko bližal neznanki, počasi in oprezno. Obstal je tik pred njo,

desno roko je izpustil, da mu je kakor brez življenja pala ob telo. Zrla sta si v oči nepremično, brez besed. Bolnik si je z levico pomel oči, nato pa se je rahlo dotaknil telesa neznanke. Počasi in trepetajoč se je dotaknil vroče, blesteče kože; preko meč in preko ledij mu je segla roka do njenih visokih, napetih prsi, obstala tam za trenotek, kakor da se hoče odpočiti, obkrožila ramena in tilnik, drsala preko obraza in izginila v zlatu njenih las. In potem se je bolnik počasi in nemo zgrudil na tla, k nogam neznanke. Z obema rokama jo je prižehl nase, svoja lica je naslonil ob njena kolena. In v svoji duši je začutil blazno čustvo naslade, ki pa ni našlo izraza v besedah.

S svojim okamenelim smehljajem se je sklonila neznanka niže doli k bolniku.

„Ali veruješ zdaj vame?“ ga je vprašala.

„Vate,“ je šepnil on.

„Ali sem resnica ali laž?“

„Resnica, resnica . . .“

„Ali hočeš zaplesati z menoj?“

„O, s teboj, s teboj . . .!“ je ponavljal z zamirajočim glasom.

„Zaigrajte!“ je vzkliknila neznanka z jasnim, strastnim glasom in dvignila bolnika k sebi. Objela ga je, z golima rokama ga je priklenila na svoje telo. In tako sta stala sključena telo ob telesu, prsi ob prsih, obraz pri obrazu, priklenjena drug k drugemu in sta prisluškovala daljni, polslišni melodiji, ki je prihajala od povsod in se v mogočnem, veličastnem ritmu razlivala v to samotno izbico.

Spočetka je bila pesem otožna, tiha prošnja. Kakor da šumi kje zunaj samotno, brezvejno drevo in ječi v vetru, se je zdelo. Nato se je razšumela v pesem gozda, v težko, mračno, pesem. In že je bilo tisoč gozdov. Kakor veličasten preludij je šumela melodija, polna zanosa in vzvišenosti. Vmes pa so se čuli kakor glasovi vijoline srebrni zvoki daljnih potokov. In nato so zabučale reke, veletoki, oglasila se je hrumeča, opla pesem slapov in naraščala . . .

„Ali čuješ?“ je vprašala neznanka.

„Kako šumi, kako grozno!“ je tiho vzkliknil bolnik in se še tesneje oprijel neznanke. Stala sta še vedno drug na drugega priklenjena, a že so se jima jele počasi in nehote gibati noge v skrivnostnem ritmu.

In pesem je naraščala. Zarohnelo je divje razburkano morje in prešumelo vse. Prišlo je kakor odmev daljnih pobojev. Žvenketalo je orožje, zvenječ rezko in ostro, pokale so granatne bombe med

streli pušk, topotale so množice, da je ječala zemlja, v obupu so vzkrikali ljudje, presenečeni in začudeni . . . In čulo se je, kako je brizgala kri. Divje, blazno je naraščala pesem v samosilno simfonijo. In po taktu tega skrivnostnega ritma so se gibale neznanki in bolniku noge. Izprva počasi, potem pa sta jela krožiti nalahno, kakor v spirali. Še so se jima prsti dotikali tal in tesneje sta se oklepala drug drugega, in vse bolj je naraščala pesem, blaznela, sikala, vriskala, ječala, preklinjala, ihtela, obupovala, kakor v smehu in solzah. In onadva v temni izbi sta s pesmijo vriskala in ječala, ihtela in obupovala v smehu in solzah in se vrtela vedno hitreje, v vedno večjih krogih, dokler jima niso postale stene preozke . . .

„Ali razumeš vse to?“ je kričala v tem divjem vrišču neznanka bolniku na uho. „Ali razumeš vse to? . . . Čuj, poslednje razodetje: to je spev življenja, ki igra smrti . . . Življenje in priroda zaigra svoje psalme, kadar zaplešemo mi mrtvi v svoj dom na bregove življenja, na otok blaženih. Življenje je pokorno smrti in smrt so vrata v življenje! . . . Kaj te je strah, ti blede, ti dragi moj? Sladak je ples, najslajši je ples mrtvih . . . Pozabljenje je njegov cilj in njegova pot vodi preko večnosti in časa, preko ljubezni in sovraštva, preko prostora in kraja in preko vsega, kar je ustvarilo življenje v svoji omejenosti. Sovraštvo ulici, zaničevanje življenju!“

„Sovraštvo ulici, zaničevanje življenju!“ je ponovil z vročim glasom bolnik in se s svojimi razpaljenimi, žejnimi ustnicami vsesal v njeno ramo.

„Pretesna je ta izba, preozke so te stene! Godba igra, zaplešiva hitreje, hitreje! Proč odtod, tja, kjer diha vesoljstvo — široko, brezmejno. Zaplešiva!“

In z burno kretnjo je prižela neznanka bolnika nase tako tesno, da je ječal v njenih močnih rokah in je onemel v sladki grozi, ko ga je jela poljubljati na ustna, na čelo, na oči, lase in na njegove blede, upale prsi . . . Potem pa se ga je nenadoma oprostila, pahnila ga od sebe, da se je opotekel preko sobe. Godba je utihnila namah, le šumenje gozdov se je še čulo, zamolklo in mračno, kakor iz neskončnih dalj prihajajoče.

Bolnik je stal pri oknu kakor okamenel. S topo in brezizrazno žalostjo v očeh je začudeno strmel v noč svoje izbe. Bila je prazna.

„Kaj se je zgodilo z menoj? Kako sem prišel sem?“ je zašepetal in ničesar ni vedel več. Brez namena je odmaknil zaslono, ki je zastirala okno, odprl je oboknice, in kakor v nenadni, nepričakovani radosti mu je zasijal obraz. Tam zunaj v zraku je stala

ona, neznanka. Razgaljena, vabeča, z nasmehom na ustnih. Razklenjene roke so vabile, motni blesk oči je prosil, ustna so šepetala neslišne besede. Ne da bi pomišljal, se je vzel bolnik kvišku. Na oknu stoječ se je ozrl za trenotek navzgor. Mračilo se je, nebo je bleščalo v rdečkasti barvi, kakor razbeljeno jeklo je žarelo obsuto z bakrenim prahom polprosojne megle. Navzdol se je ozrl bolnik: videl je množico, ki se je prerivala naprej, hlastno in naglo, čul je trobenje avtomobilov, peketanje in hrskanje konj . . . Za trenotek ga je zamamil sveži, rezki zrak. Ko pa je vprl svoj pogled predse, je videl, kako se mu bliža neznanka, z razklenjenimi rokami, z neslišno šepetajočim smehljajem.

„Razumem te!“ ji je povedal z očmi, v duši mu je bilo lahko in nežno; nato pa je dvignil svoji roki in zakričal svečano, kakor vsemu svetu:

„Sovraštvo ulici, zaničevanje življenju!“ In že se je sklonil, nagnil se globoko v objem neznanke. Že se je dotaknila roka roke, telo telesa — tedaj pa je začul nenaden, oduren grohot spačenih lic, opazil skrito zlobo oči in gladko ostudnost telesa, ki se je odmikalo . . .

Anton Debeljak:

V srpanu.

Rosec, le poj in neviht se ne boj,
ko bliski črni — lastavice —
sršijo skozi srebrni dan.
Kmet, kak lep je ta hleb rumeni
v zatoka peči ognjeni:
pšenica se boka brezmejna, visoka,
zoreča, šumeča, ko skorja dišeča.
Ženjica, čez dva dni, čez tri
boš žela in pela vesela,
ko se srp lunin docela zostri.

